

A különös részi tényállások változása a Btk-ban

A különös részi változásokról általában

A különös részi tényállások legszembeötlőbb változása a Btk. új szerkezetében rejlik: a jelenleg hatályos Btk. első helyen az adott bűncselekmény legenyhébb formáját szabályozza, és ebből vezeti le a súlyosabban minősülő cselekményt, míg az új kódex ellentétes gondolkodásmódot jelent: így első helyen szabályozza pl. a kábítószer kereskedelmet, míg második helyen a kábítószer birtoklását. Első helyen szerepel az erőszakos vagyon elleni bűncselekmény, majd ezt követi a vagyon elleni bűncselekmények felsorolása, illetve a szabályaik. Ebből a szempontból az új Btk. kissé fordított, a jelenleg megszokottól eltérő gondolkodásmódot igényel.

Külön nem igényelnek elemzést az emberiség elleni bűncselekmények, illetve a háborús bűncselekmények.

Az élet, testi épség és az egészség elleni bűncselekmények

Az alábbi deliktumok tartoznak ide:

- *emberölés,*
- *erős felindulásban elkövetett emberölés,*
- *öngyilkosságban közreműködés,*
- *magzatelhajtás,*
- *testi sértés,*
- *foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés,*
- *segítségnyújtás elmulasztása,*
- *gondozási kötelezettség elmulasztása.*

Emberölés: alapvető változás csupán néhány ponton található – a jelenleg hatályos Btk. szerint (166.§ (2) bekezdés g.) pont) a sok ember életét veszélyeztetve kategória a minősített eset, míg az új Btk. szerint (160.§ (2) bekezdés g.) pont) szerint ennek megnevezése több ember életét veszélyeztetve. A sok ember meg nem számlálható, nagyobb mennyiséget jelent, a több emberen pedig a jogtudomány legalább két embert ért. Látjuk tehát, hogy a minősített eset megnevezésének változása mögött másféle jogi gondolkodásmód rejlik. A több ember életét veszélyeztetve elkövetésnél ugyanaz a kategória definiálása, mint a több emberen elkövetett cselekményénél. Ám míg a második esetben legalább két személy halála szükséges (vagy egy személy halála és egy másik esetben annak előidézése de be nem következése – tehát a minősített eset kísérlete így állapítható meg), úgy itt is legalább két személy sértett élete kell, hogy veszélybe kerüljön (ezt jelenti a több ember életét veszélyeztetve elkövetés). Ezzel azonban még nem valósul meg emberölés, hiszen ez csak akkor jöhet szóba, ha ezen felül van egy sértett, aki meghal (ha az ő élete is csak veszélynek van kitéve, akkor más bűncselekmény jöhet szóba, pl. foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés). Kísérlet pedig akkor állapítható meg, ha az elkövető egy embert próbál megölni és még másik kettő életét veszélyezteti.

A bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követik el: az idős kor nem szakkérdés, hanem jogkérdés, ezért ebben a bíróságnak kell állást foglalni. További feltétel az is, hogy ezen kora miatt kell, hogy korlátozottan védekezésre képtelen legyen, tehát csak akkor releváns, ha emiatt a körülmény miatt nem tud kellő

módon védekezni és következik be a halála. Ez a minősítő körülmény nemcsak a törvényszéki első fokú ügyeknél fordul elő, hanem pl. a testi sértésnél is (Btk. 164.§).

Alapvető változás következett be az emberölés esetében a Btk. 160.§ (5) bekezdésének szabályával: emberölésért felel ugyanis az elkövető, ha 14. életévét be nem töltött vagy akaratnyilvánításra képtelen személyt bír rá az öngyilkosságra és azt el is követik. Ezzel szemben a Btk. 162.§ (2) bekezdése szerint minősül a cselekmény a 18. életévét betöltött elkövető esetében, ha ez alatti személyt bír rá öngyilkosságra vagy nyújt ehhez segítséget, feltéve, ha az öngyilkosságot elkövetik vagy megkísérlik (öngyilkosságban közreműködés).

A két cselekmény elhatárolásánál alapvetően a következő tényezőknek lesz jelentősége: az elkövető kora (emberölésnél irreleváns, öngyilkosságban közreműködésnél releváns lehet), a sértett kora (emberölésnél 14. életév relevanciával bírhat, míg az öngyilkosságban közreműködésénél pedig a 18. életév); a sértett állapota (akaratnyilvánításra képtelenség), az elkövetési magatartás (rábírás vagy segítségnyújtás közti különbségtétel), az okozott eredmény (a sértett halála vagy elegendő csupán a segítségnyújtás).

A mellékelt csatolt táblázat nyújthat ehhez segítséget, hogy az emberölés, illetve az öngyilkosságban közreműködés jól elkülöníthető legyen.

Alapvetően a többi bűncselekmény törvényi tényállása nem változott: a testi sértés esetében jobban elkülöníthetők az egyes elkövetési magatartások, külön választva a könnyű testi sértést – súlyos testi sértést, illetve ezek eseteit.

Egészségügyi beavatkozás és kutatás rendje elleni bűncselekmények

A következő bűncselekmények tartoznak ide:

- *beavatkozás az emberi génállományba,*
- *emberi ivarsejt tiltott felhasználása,*
- *születendő gyermek nemének megválasztása,*
- *emberen végezhető kutatás szabályainak megszegése,*
- *embrióval vagy ivarsejttel végezhető kutatás szabályainak megszegése,*
- *genetikailag megegyező emberi egyedek létrehozása,*
- *emberi test tiltott felhasználása.*

Egészséget veszélyeztető bűncselekmények

A következő bűncselekményeket sorolja fel ez a fejezet:

- *kábítószer-kereskedelem,*
- *kábítószer birtoklása,*
- *kóros szenvedélykeltés,*
- *kábítószer készítésének elősegítése,*
- *kábítószer-prekurzorral visszaélés,*
- *új pszichoaktív anyaggal visszaélés,*
- *visszaélés teljesítményfokozó szerrel,*
- *egészségügyi termék hamisítása,*
- *kuruzslás,*
- *méreggel visszaélés,*
- *ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés.*

A kábítószerrel visszaélés és a hozzá kapcsolódó tényállások

A már korábban jelzettek alapján itt is először a súlyosabb bűncselekményt rögzíti a Btk, a kábítószer kereskedelmet (176.§), míg ezt követi a kábítószer birtoklás (178.§).

A két §-t vizsgálva megállapítható, hogy felépítésük hasonló: alapeset, majd ezt követi a minősített eset, sui generis delictumként a bűnsegédi magatartás, illetve az előkészület. A következő §-ban pedig a kereskedelemhez/birtokláshoz kapcsolódóan a fiatalkorú sérelmére, vagy az ő felhasználásával történő elkövetést rendeli szigorúbban büntetni a törvény.

Lehet tehát látni azt a fajta tagolódást, ami a jelenlegi Btk-ban, illetve az 1/2007. BJE-ben is rögzítésre kerül, ezért ezekben az esetekben a hatóanyag tartalmak összegzése, és ezáltal a cselekmények rendbelisége kapcsán a már kialakult gyakorlat nem változik.

A kereskedelem és a birtoklás kapcsán az elkövetési magatartások, illetve azok értelmezése nem változott, az 1/2007. BJE-ben kifejtett álláspont továbbra is irányadó lesz.

Privilegizált eset mindkét alaptípusnál a csekély mennyiség, ám nem minden esetben: ha a cselekmény bűnszövetségben valósul meg, akkor nincs helye csekély mennyiség megállapításának, akkor is a minősített esetet kell megállapítani.

Értelmezési problémát jelenthet majd az oktatási intézmény közvetlen környezetében történő elkövetés (akár a kereskedelem, átadás, de pl. magában a termesztés vagy a tartás is!): az egyetem melletti albérletemben tartott kábítószer esetében már a súlyosabb minősítésért felel az elkövető?

Fontos megjegyezni, hogy újabb mennyiségi határt állapít meg az új Btk. 461.§ (3) bekezdés b.) pontja, amely bevezeti a különösen jelentős mennyiséget (a csekély mennyiség kétszázszorosa). Ez azonban csak a birtoklásnál lesz minősítő körülmény, melynek oka, hogy a kereskedelem esetében már a jelentős mennyiséget a legsúlyosabb büntetéssel fenyegeti a törvény.

Újabb problémaként jelentkezik a Btk. 461.§ (4) bekezdésében írt szabály, mely szerint a 176-180. § alkalmazásában az (1)-(2) bekezdésben nem szereplő kábítószer esetén a kábítószer

a) csekély mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának hétszeres mértékét nem haladja meg,

b) jelentős mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának száznegyvenszeres mértékét meghaladja,

c) különösen jelentős mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának ezernégyszázszoros mértékét meghaladja.

Kérdés: mit kell átlagos hatásos adagnak tekinteni? Egyszeri adag? Vagy napi adag? Esetleg más időmennyiséget? Szlovákiában pl. az egyszerre elfogyasztható mennyiséget vezették be, a németeknél ún. „nem jelentős mennyiség” kifejezést használtak (minden tartományban mást jelentett, így pl. Brandenburg esetében 6 gramm, míg Schleswig-Holstein esetében 30 gramm – Észak-Werstfália: gyufásdoboznyi 2005-ben aztán 10 grammal egységesítették). Ugyancsak egyszeri, azonnal elfogyasztható mennyiség a csekély mennyiség Írországban. Portugáliában 10 napi átlagos adag jelenti a csekély mennyiséget, az olaszoknál egy napi átlagos mennyiség. Ennek kialakítása a bírói gyakorlatra vár, hangsúlyozni kell, hogy azoknál a kábítószerreknél, amelyek nem szerepelnek a Btk. 461.§-ban.

Fontos megjegyezni egy újabb elkövetési magatartást a birtoklási deliktumoknál: újból bevezették a

fogyasztást, mint önálló magatartást, illetve a fogyasztás céljából történő megszerzést. Korábban azért nem szerepelt önálló elkövetési magatartásként, mert a megszerzés már befejezetté tette a bűncselekményt, ehhez képest a fogyasztás büntetlen utócselekménynek számított. Akkor azonban a megszerzéssel és a tartással egy bekezdésben került szabályozásra, most azonban máshová került: a Btk. 178.§ (6) bekezdése szabályozza. Ezzel kapcsolatban problémaként vetődik fel: az elfogyasztott kábítószer hatóanyag-tartalmát kell-e összegezni? Válasz: nem, maga a miniszteri indoklás is így fogalmaz, hogy ez esetben nem érvényesül az 1/2007. BJE. A fogyasztás céljából történő, csekély mennyiségre elkövetett tartás/megszerzés szubszidiárius bűncselekmény, az egyéb célból történő, szintén csekély mennyiségre elkövetett tartással/megszerzéssel nem konkurrál, mindkettő ugyanannyival büntetendő, és a 178.§ (6) bekezdést a specialitás elve alapján lehet megállapítani.

Változott az elterelés szabályozása is: csekély mennyiségű kábítószer termesztése, előállítása, megszerzése, tartása, illetve a kábítószer fogyasztása, ha beismerő vallomást tesz, ha az elsőfokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja a hat hónapos folyamatos kezelést. Az okirat fajtája lényegtelen, lehet köz- vagy magánokirat. Nincs lehetőség diverzióra, ha a jelen ügyben elbírálandó cselekmény elkövetését megelőző két éven belül akár kábítószerkereskedelem, akár birtoklás miatt a büntetőjogi felelősségét megállapították (ez lehet próbára bocsátás is), vagy ha ezen időn belül már vállalta a gyógykezelést és emiatt a vádemelést vele szemben elhalasztották vagy az eljárást felfüggesztették.

Fejtörést fog okozni a Btk. 180.§ (3) bekezdése: korlátlanul enyhíthető ugyanis a büntetés, ha az elkövető a vádemelésig lehetővé teszi a kábítószerért értékesítő személy kilétének megállapítását. Kérdésként merül fel, hogy több elkövető esetében is érvényesülhet-e ez a szabály?

Fontos megjegyezni, hogy kibővült a vagyonekobzásra vonatkozó rendelkezés: a kereskedés esetén az ez alatt az időszak alatt szerzett valamennyi vagyont el kell kobozni. Ez a szabály a nyomozó hatóságra ró elsősorban bizonyítási terhet, hiszen a nyomozásnak ki kell terjednie erre a vagyontömegre, de akár az is lehet, hogy július 2-án már ezt a szabályt alkalmazva a bíróságnak kell felkutatnia ezt a vagyontömeget. Természetesen a terhelt védekezési lehetősége megvan, ám ebben az esetben megfordul a bizonyítási teher: neki kell bizonyítania, hogy nem bűnös úton szerzett vagyonról van szó.

Szükséges megemlíteni egy fontos változást a kábítószerfüggők esetében: míg a régi Btk. alapján külön bűncselekménynek számított, az új Btk-ban ez a kategória már nem szerepel. Ennél fogva a terhelt függőségére külön bizonyítást nem kell felvenni. Más a helyzet azonban akkor, amikor a védekezés arra irányul, hogy a függőség olyan betegséget jelent, amely esetleg a büntetés kiszabására vagy éppen a büntethetőségre van kihatással (pl. kóros elmeállapot függ össze vele) – ez esetben természetesen a szakértői bizonyítás nem mellőzhető.

új deliktum: teljesítményfokozó szerrel visszaélés (Btk. 185.§), illetve az egészségügyi termék hamisítása (Btk. 186.§). Az előbbi nem a doppingszerekkel szemben akar fellépni, hanem a szabadidős sportokban egyre jobban elterjedt teljesítményfokozó szerekkel, amelyeknek be nem vizsgált, számtalan káros mellékhatása van. Ezért is került ide, az egészséget veszélyeztető bűncselekmények közé.

ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés (Btk. 189.§) hogyan viszonyul a rossz minőségű termék forgalomba hozatalához? (Btk. 415.§). Mindkét esetben pónalizálja a forgalomba hozatalt, az

egyik esetben az elkövetési tárgy a közfogyasztási cikk, másik esetben pedig a termék (első esetben a cél az elfogyasztása, termék esetében pedig az elhasználása). Első esetben egészségre ártalmasnak kell lenni, másik esetben ilyen kitétel nincs.

Emberi szabadság elleni bűncselekmények

Az ide tartozó cselekmények:

- *emberrablás,*
- *emberrablás feljelentésének elmulasztása,*
- *emberkereskedelem,*
- *kényszermunka,*
- *személyi szabadság megsértése,*
- *kényszerítés.*

Alapvetően a szabályaik nem változtak (itt is érvényesül az az elv, hogy először a legsúlyosabb bűncselekményt tüntetik fel, és csak a végére kerül a kényszerítés, szemben a mostani szabályozással).

A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények

Ide tartozó deliktumok:

- *szexuális kényszerítés,*
- *szexuális erőszak,*
- *szexuális visszaélés,*
- *vérfertőzés,*
- *kerítés,*
- *prostitúció elősegítése,*
- *kitartottság,*
- *gyermekprostitúció kihasználása,*
- *gyermekpornográfia,*
- *szeméremszétség.*

Gyermekek érdekét sértő és család elleni bűncselekmények

Az ide tartozó bűncselekmények:

- *kiskorú veszélyeztetése,*
- *gyermekmunka,*
- *kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása,*
- *kiskorú elhelyezésének megváltoztatása,*
- *együtt élők közötti lelki bántalmazás,*
- *tartási kötelezettség elmulasztása,*
- *családi jogállás megsértése,*
- *kettős házasság.*

Ami eddig a kiskorú veszélyeztetésének büntette volt, azt most több, önálló bűncselekmény lett: kiskorú veszélyeztetése (Btk. 208.§), gyermekmunka (Btk. 209.§), kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása (Btk. 210.§).

A tartási kötelezettség elmulasztása esetében annyi a változás, hogy külön nevesíti a gyermektartási

kötelezettség megszegését, míg az egyéb tartási kötelezettség elmulasztása csak akkor büntethető, ha a jogosultat ezzel az elkövető súlyos nélkülözésnek teszi ki.

Az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények

Az itt szabályozott deliktumok:

- a lelkiismereti és vallásszabadság megsértése,
- közösség tagja elleni erőszak,
- az egyesülési, a gyülekezési szabadság, valamint a választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése,
- egészségügyi önrendelkezési jog megsértése,
- személyes adattal visszaélés,
- közérdekű adattal visszaélés,
- magánlaksértés,
- zaklatás,
- magántitok megsértése,
- levéltitok megsértése,
- kiszolgáltatott személy megalázása,
- rágalmozás,
- becsületsértés, és
- kegyeletsértés.

Ezek közül többről nem kell beszélni, hiszen szövegezésében a jelenleg hatályos Btk-t veszi át.

Ide került az egészségügyi önrendelkezési jog megsértése (Btk. 218.§), ami a jelenlegi Btk-ban az egészségügyi beavatkozás, az orvostudományi kutatás rendje és az egészségügyi önrendelkezés elleni bűncselekmények között található. A szövegezése nem változott.

Zaklatásnál (Btk. 222. §) minősített eset lesz a hatalmi vagy befolyási helyzettel visszaélés (erre nincs értelmező rendelkezés, azt kell vizsgálni, hogy a felek között van-e alá-fölérendeltségi viszony). Az ilyen helyzetet nem feltétlenül munkahelyi alá-fölérendeltséggel kell azonosítani, mert ilyen helyzet lehet pl. egy szomszédi viszony, unokatestvéri kapcsolat, vagy pl. a család barátja is állhat ilyen helyzetben.

Közlekedési bűncselekmények

Az ide tartozó deliktumok:

- a közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény,
- vasúti, légi vagy vízi közlekedés veszélyeztetése,
- közúti veszélyeztetés,
- közúti baleset okozása,
- járművezetés ittas állapotban,
- járművezetés bódult állapotban,
- járművezetés tiltott átengedése,
- cserbenhagyás.

Általános megállapításként lehet rögzíteni, hogy az új Btk. a régi szabályozást átveszi, a bűncselekmény megnevezésében, azok tartalmában. Kivétel a leggyakoribb bűncselekmény, az ittas járművezetés vétsége.

Közúti veszélyeztetés (Btk. 234.§) már rögzíti, hogy az elkövetés helyszíne közút, illetve közforgalom elől el nem zárt magánút – szemben a jelenlegi szabályozással, ahol ilyen pontos megjelölés nincs. Közforgalom elől el nem zárt magánút pl. az áruházak parkolója.

Az ittas járművezetés vétségét két tényállássá bontja: Btk. 236.§ - járművezetés ittas állapotban; Btk. 237.§ - járművezetés bódult állapotban. Az ittas járművezetés esetén – mint a közúti veszélyeztetés esetében – nemcsak a közúton, hanem a közforgalom elől el nem zárt magánúton történő elkövetést is bünteti, ennyiben más a korábbi tényálláshoz képest. Újabb elemként az ehhez kapcsolt értelmező rendelkezés (Btk. 240.§ (3) bekezdése) már rögzíti azt, hogy a véralkohol szintnek el kell érni, vagy meg kell haladni a 0,5 gr/l ezreléket, vagy 0,25 mg/l ezrelék légalkohol-koncentrációt. Az eddigi gyakorlat szerint is lehetett ilyen véralkohol-koncentrációnál a bűnösséget megállapítani, ha a klinikai tünetek azt indokolják, július 1. után a klinikai tüneteket már nem kell vizsgálni ezekben az esetekben. Ugyanezt lehet elmondani a járművezetés tiltott átengedése (Btk. 238.§) esetében is. Kérdés, hogy a cselekmény két bűncselekménnyé bontása esetén azon elkövető esetén, aki ittas is és bódult állapotban van, a két cselekmény halmazatban állapítható meg, vagy valamelyik prioritást élvez? Mivel a védett jogi tárgy ugyanaz, ezért a halmazatban való megállapításuk nem lehetséges, ilyen esetben az ittas állapotban való elkövetést kell megállapítani.

(Megjegyzés: a bódult állapotban elkövetéshez nem elégséges annak kimunkálása, hogy a terhelt szervezetében volt pl. kábítószer. Az is szükséges, hogy ennek a hatása alatt legyen).

Környezet és természet elleni bűncselekmények

A fejezet alá tartozó bűncselekmények:

- *környezetkárosítás,*
- *természetkárosítás,*
- *állatkínzás,*
- *orvvadászat,*
- *orvhalászat,*
- *tiltott állatviadal szervezése,*
- *a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése,*
- *ózonréteget lebontó anyaggal visszaélés,*
- *radioaktív anyaggal visszaélés,*
- *nukleáris létesítmény üzemeltetésével visszaélés,*
- *atomenergia alkalmazásával visszaélés.*

Általánosságban azt figyelhetjük meg, hogy a jelenlegi szabályozás helyett az egyes tényállások egyes elemeit kiemeli és önálló diszpozíciókká rendezi: így a környezetkárosításból külön §-ban szabályozza az ózonréteget lebontó anyaggal visszaélést, az állatkínzásból pedig az orvvadászatot, illetve az orvhalászatot. Itt a kérdés az volt, hogy lehet-e orvvadászatot vagy orvhalászatot állatkínzó módon elkövetni, azaz a két cselekmény állhat-e halmazatban egymással?

Állam elleni bűncselekmények

A fejezet alá tartozó bűncselekmények:

- *az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása,*
- *az alkotmányos rend elleni szervezkedés,*

- lázadás,
- rombolás,
- hazaárulás,
- hűtlenség,
- az ellenség támogatása,
- kémkedés,
- a szövetséges fegyveres erő ellen elkövetett kémkedés, és
- állam elleni bűncselekmény feljelentésének elmulasztása.

Minősített adat és nemzeti adatvagyon elleni bűncselekmények

Az ide tartozó deliktumok:

- *minősített adattal visszaélés,*
- *a nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartás elleni bűncselekmény.*

Az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények

Az e fejezethez tartozó bűncselekmények:

- *hamis vád,*
- *hatóság félrevezetése,*
- *hamis tanúzás,*
- *hamis tanúzásra felhívás,*
- *tanúvallomás jogosulatlan megtagadása,*
- *kényszerítés hatósági eljárásban,*
- *hatóság eljárásának megzavarása,*
- *igazságszolgáltatással összefüggő titoksértés,*
- *mentő körülmény elhallgatása,*
- *bűnpártolás,*
- *fogolyszökés,*
- *fogolyzendülés,*
- *ügyvédi visszaélés,*
- *zugírászat,*
- *zártörés,*
- *a bírósági végrehajtás akadályozása,*
- *nemzetközi bíróság előtt elkövetett igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény.*

Nem változott számottevően a hamis vád, a hatóság félrevezetésének vétsége, a hamis tanúzás, illetve a hamis tanúzásra felhívás. Ezzel szemben új bűncselekmény a tanúvallomás jogosulatlan megtagadása (Btk. 277.§) és ezzel párhuzamosan változik a Be. 93.§ is. Jelenleg a Be. szerint, ha a tanú a vallomástételt, illetőleg az eljárási cselekménynél való közreműködést a következményekre történt figyelmeztetés után jogosulatlanul megtagadja, rendbírsággal sújtható, és az okozott költség megfizetésére kötelezhető. Július 1-je után, ha a tanú az eljárási cselekménynél való közreműködést, illetve a nyomozó hatóság vagy az ügyész eljárásában a vallomástételt a következményekre történt figyelmeztetés után jogosulatlanul megtagadja, rendbírsággal sújtható, és az okozott költség megfizetésére kötelezhető. Erre természetesen a tanút a kihallgatása előtt figyelmeztetni kell, így a Be. 85.§ (3) bekezdése is változik ezzel.

Korrupciós bűncselekmények

E fejezet alá az alábbi bűncselekmények tartoznak:

- *vesztegetés,*
- *vesztegetés elfogadása,*
- *hivatali vesztegetés,*
- *hivatali vesztegetés elfogadása,*
- *vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban,*
- *vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban,*
- *vesztegetés feljelentésének elmulasztása,*
- *befolyás vásárlása,*
- *befolyással üzérkedés.*

Az új Btk. némileg egyszerűsíti a jelenleg hatályos Btk. vesztegetésre vonatkozó szabályait. A jelenlegi Btk-ban ugyanis az aktív és a passzív vesztegetés összemosódik, egy tényálláson belül helyezkedik el. Az új Btk. különbséget tesz aktív vesztegetés (előny adása) és passzív vesztegetés (előny elfogadása) között. Az előbbi a vesztegetés/hivatali vesztegetés/vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 290.§, 293.§ és 295.§) - vagyis a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy részére vagy másnak rá tekintettel történő előny adása – a második esetben a hivatalos személynek vagy rá tekintettel másnak – harmadik esetben bírósági, választottbírósági vagy más hatósági eljárásban másnak előny adása. Az utóbbi a vesztegetés elfogadása/hivatali vesztegetés elfogadása/vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 291.§, 294.§ és 296.§), a megkülönböztetés ugyanaz, mint a fentiekben.

Hivatali bűncselekmények

Az ide tartozó bűncselekmények:

- *bántalmazás hivatalos eljárásban,*
- *bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában,*
- *kényszervallatás,*
- *jogellenes fogvatartás,*
- *hivatali visszaélés,*
- *közfeladati helyzettel visszaélés,*
- *jogosulatlan titkos információgyűjtés vagy adatszerzés,*
- *jogosulatlan megbízhatósági vizsgálat végzése.*

A bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekménynek (Btk. 301.§) logikus lépése a csoportos elkövetést minősített esetként szabályozni – rendőri túlkapások. Ugyancsak ez a minősített eset jelenik meg a kényszervallatásban (Btk. 303.§). Ahogyan különbséget teszünk a hivatalos személy és a közfeladatot ellátó személy között, úgy a különbségtétel itt is megjelenik, hiszen új bcs. a bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában (Btk. 302.§), illetve a hivatali visszaélés mintájára a közfeladati helyzettel visszaélés (Btk. 305.§ - 306.§).

Hivatalos személy elleni bűncselekmények

Az alábbi deliktumok tartoznak ehhez a fejezethez:

- *hivatalos személy elleni erőszak,*
- *közfeladatot ellátó személy elleni erőszak,*

- hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak,
- nemzetközileg védett személy elleni erőszak.

Közbiztonság elleni bűncselekmények

A következő bűncselekmények tartoznak ide:

- terrorcselekmény,
- terrorcselekmény feljelentésének elmulasztása,
- terrorizmus finanszírozása,
- jármű hatalomba kerítése,
- bűnszervezetben részvétel,
- közveszély okozása,
- közérdekű üzem működésének megzavarása,
- robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés,
- lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés.

Csak jelezni szeretném, hogy pl. a robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés (Btk. 324.§) egyes esetében enyhébben büntetendő, mint a jelenleg hatályos Btk. (a behozatal, kivitel, átszállítás 2-8 évig, jelenleg 5-10 évig terjedő szabadságvesztés büntetés). Ugyanez a helyzet a lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés büntette esetében (Btk. 325.§).

Köznvagalom elleni bűncselekmények:

- háborús uszítás,
- közösség elleni uszítás,
- a nemzeti szocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása,
- nemzeti jelkép megsértése,
- önkényuralmi jelkép használata,
- jogszabály vagy hatósági rendelkezés elleni uszítás,
- rémhírterjesztés,
- közveszéllyel fenyegetés,
- garázdaság,
- rendbontás.

Közbizalom elleni bűncselekmények:

- közokirat-hamisítás,
- biztonsági okmány hamisítása,
- hamis magánokirat felhasználása,
- okirattal visszaélés,
- egyedi azonosító jellel visszaélés,
- gépjármű kilométer-számláló műszer által jelzett érték meghamisítása,
- termőföld jogellenes megszerzése.

Az okirattal visszaélés vétsége vonatkozásában fontos megemlíteni a jogszabály szövegének oly módon történő változását, hogy az „egy vagy több” kitétel bekerülésével a cselekmény 1 rb. cselekménynek minősül, függetlenül az okiratok számától (jelenleg a február 1-től hatályos szöveg is ez!).

Közigazgatás rendje elleni bűncselekmények

Az ide tartozó bűncselekmények:

- a választás, a népszavazás, a népi kezdeményezés és az európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény,
- egyesülési joggal visszaélés,
- közbiztonsági tevékenység jogellenes szervezése,
- embercsempészés,
- jogellenes tartózkodás elősegítése,
- családi kapcsolatok létesítésével visszaélés,
- harmadik országbeli állampolgár jogellenes foglalkoztatása,
- műemlék vagy védett kulturális javak körébe tartozó tárgy megrongálása,
- védett kulturális javakkal visszaélés,
- veszélyes állat, illetve veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megszegése,
- tiltott szerencsejáték szervezése,
- járványügyi szabályszegés,
- géntechnológiával módosított növényfajtákkal kapcsolatos kötelezettség megszegése.

Az embercsempészés (Btk. 353.§) kicsit egyszerűsített, és mindenképpen használhatóbb tényállás lett (ahol a bírói gyakorlat kialakította a vagylagosságot, az most már meg is jelenik a törvényszövegben – pl. a minősített esete a vagyoni haszonszerzés végett vagy több személynek segítséget nyújtva történő elkövetés).

Új bűncselekmény: a családi kapcsolatok létesítésével visszaélés (Btk. 355.§) - elég ha zöldkártyára gondolunk az USA-ban: kérdésként merült fel – szubszidiaritása folytán – hogy közokirat hamisítással halmazatban áll-e? Azt kell eldönteni ehhez, hogy az ilyen módon létesített pl. házasság anyakönyvi kivonata, mint közokirat hamis-e? Az eddigi álláspont szerint az okirat nem hamis, ezért ebben az új bűncselekményben kell az elkövető felelősségét megállapítani.

Vagyon elleni erőszakos bűncselekmények

Ide tartoznak a következő deliktumok:

- rablás,
- kifosztás,
- zsarolás,
- önbíráskodás.

Vagyon elleni bűncselekmények

A következő cselekményeket rendeli büntetni:

- lopás
- rongálás
- sikkasztás
- csalás
- gazdasági csalás
- információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás

- *hűtlen kezelés*
- *hanyag kezelés*
- *jogtalan elsajátítás*
- *orgazdaság*
- *jármű önkényes elvétele*
- *uzsora-bűncselekmény*

Szellemi tulajdon elleni bűncselekmények

Az ide tartozó bűncselekmények:

- *bitorlás,*
- *szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése,*
- *védelmet biztosító műszaki intézkedés kijátszása,*
- *jogkezelési adat meghamisítása,*
- *iparjogvédelmi jogok megsértése.*

Amit a szerzői jog vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése (Btk. 385.§) kapcsán ki kell emelni, hogy a jelenlegi szabályozással közel azonos tartalmú, két újítás: a vagyoni haszonszerzés helyett vagyoni hátrány okozását rögzíti, tehát a bizonyítás egyszerűbbé válik. A másik újítás: büntethetőséget kizáró ok, aki másnak vagy másoknak a szerzői jogról szóló törvény alapján fennálló szerzői vagy ahhoz kapcsolódó jogát vagy jogait többszörözéssel vagy lehívásra történő hozzáférhetővé tétellel sérti meg, feltéve, hogy a cselekmény jövedelemszerzés célját közvetve sem szolgálja. Ez a tipikus fájlmegosztó rendszerek használata – miközben én letöltök más fájlt, addig én is biztosítom a nálam lévő fájlok letöltését.

Fontos megemlíteni, hogy azzal, hogy a törvény szövege szerint „más vagy másoknak” kitélt használja, ez azt jelenti, hogy egy rendbeli bűncselekménynek fog minősülni, függetlenül a szerzői jogosultak számától. Ez eltér a jelenleg hatályos szabálytól, mert az „másnak” szövegezést alkalmaz (mindez persze maga után vonja azt is, hogy az okozott vagyoni hátrány szempontjából összegezni kell az egyes szerzőket ért hátrányokat).

Az iparjogvédelmi jogok megsértése (388.§) és a versenytárs utánzása (419.§) elhatárolása okozhat nehézséget a gyakorlatban. Azt kell elsődlegesen megvizsgálni, hogy az adott mintán van-e oltalom. Ha van oltalom, akkor iparjogvédelmi jogok megsértése, ha nincs, akkor versenytárs utánzása a helyes minősítés.

Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények

Az itt szabályozott bűncselekmények:

- *pénzhamisítás,*
- *pénzhamisítás elősegítése,*
- *bélyeghamisítás,*
- *készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása,*
- *készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés,*
- *készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés elősegítése.*

A készpénzhelyettesítő fizetési eszközzel visszaélés (Btk. 393.§) is jelentős változáson megy keresztül: gyakorlatilag a mostani 313/C.§ (7) bekezdése marad meg és tekintendő ennek a bűncselekménynek, minősítő körülménye lesz a bünszövetség és az üzletszerűség. A jelenleg is hatályos és az új Btk. is az „egy vagy több” kitévelt használja, így több bankkártya esetén is csak 1 rb. cselekmények minősül.

Költségvetést károsító bűncselekmények

Az e fejezethez tartozó deliktumok:

- *társadalombiztosítási, szociális, vagy más jóléti juttatással visszaélés,*
- *költségvetési csalás,*
- *a költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása,*
- *jövedékkel visszaélés elősegítése.*

Költségvetési csalás (Btk. 396.§) - szövegezése megegyezik a jelenleg hatályos jogszabállyal (kisebb eltérés van csupán). Aminek jelentősége van, az a hozzá kapcsolódó értelmező rendelkezés: költségvetésnek az államháztartás alrendszereinek költségvetését kell érteni (emellett nemzetközi szervezet, EU nevében kezelt költségvetés, stb. is). Mindebből következik, hogy a cselekmény egyetlen bűncselekmény, nem lehet folytatólagos elkövetést megállapítani, a vád tárgyává tett teljes időszakra vonatkozó hátrányokat összegezni kell. Mivel nem lehet több rendbeli a bűncselekmény, ezért a jogszabály szövegében írt üzletszerűség megítélése kérdéses.

A jelenleg hatályos szabályozás is hasonlóan fogalmaz, ott az egységet az „egy vagy több költségvetésnek” kitével alapozza meg.

Gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények

Az ide tartozó cselekmények:

- *a számvitel rendjének megsértése,*
- *csődbűncselekmény,*
- *tartozás fedezetének elvonása,*
- *engedély nélküli nemzetközi kereskedelmi tevékenység,*
- *saját tőke csorbitása,*
- *jogosulatlan pénzügyi tevékenység,*
- *gazdasági adatszolgáltatás elmulasztása,*
- *bennfentes kereskedelem,*
- *tőkebefektetési csalás,*
- *piramisjáték szervezése,*
- *gazdasági titok megsértése.*